

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

O'quv-uslubiy boshqarma
tomonidan ro'yxatga olindi
№ 140030
2014 yil 20 iyun

Rektorning ___-sonli
buyrug'i bilan
TASDIQLANGAN
(2014 yil 21 iyun)

MINTAQAVIY IQTISODIYOT

ISHCHI O'QUV DASTURI

Oliy ta'limning

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim; 200000 - Gumanitar soha.
Ta'lim sohasi:	110000 – Pedagogika; 230 000 – Iqtisod.
Ta'lim yo'nalishi:	5230200 – Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha); 5230800-Soliqlar va soliqqa tortish.

Toshkent-2014

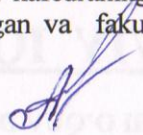
Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar : Abdalova Z. – TMI, Mintaqaviy iqtisodiyot kafedrasini mudiri, dotsent
Rafiyev A. - TMI, Mintaqaviy iqtisodiyot kafedrasini katta o'qituvchisi

Taqrizchilar: Nazarov M. – O'zMU, Menejment va mintaqaviy iqtisodiyot kafedrasini mudiri, dots.
Yo'ldoshev Z. – TMI, Mintaqaviy iqtisodiyot kafedrasini dotsenti

Fanning ishchi o'quv dasturi kafedraning 2014 yil 17-iyundagi 20-sonli yig'ilishi muhokamasidan o'tkazilgan va fakultet Kengashida ko'rib chiqish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri

dots. Z. Abdalova

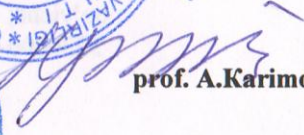
Fanning ishchi o'quv dasturi Moliya-iqtisod fakulteti Kengashida muhokamadan o'tkazilgan va tavsiya etilgan (2014 yil 20 iyundagi 10-sonli qarori).

Fakultet dekani

dots. A.Xayriddinov

Kelishildi:
O'quv ishlari bo'yicha
prorektor

prof. A.Karimov

KIRISH

1.1. Fanning maqsadi va vazifalari

“Mintaqaviy iqtisodiyot” kursi oliy o’quv yurtlarining iqtisodiy yo’nalishdagi tahlim sohasida mutaxassislarni tayyorlashga qo’yiladigan talablardan kelib chiqqan holda o’qitiladi. “Mintaqaviy iqtisodiyot” kursida fanning mohiyati, uning shakllanish davri va boshqa fanlar bilan aloqasi, mazkur faning nazariy va uslubiy asoslari, Respublika mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari va tabiiy-iqtisodiy salohiyatini baholash masalalariga ehtibor qaratilgan. Shuningdek, hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va prognozlashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari o’rgatiladi.

Ushbu fanni o’qitishdan maqsad bakalavr yo’nalishida tahlim olayotgan talabalarga mintaqaviy iqtisodiyotning nazariy va uslubiy asoslari, bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish qonuniyatlari, respublika mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va hududiy dasturlarni ishlab chiqishning uslubiy asoslari haqida bilim berishdan iborat. Shunga muvofiq ravishda quyidagi vazifalarni hal etish ko’zda tutiladi:

- mintaqaviy iqtisodiyot fanining predmeti, vazifalari va tadqiqot metodlarini o’rganish;
- mazkur fanni shakllanish davri va bugungi kundagi rivojlanish yo’nalishlarini bilish;
- mintaqalarda ishlab chiqarishni joylashtirish va hududiy tashkil etishning nazariy asoslarini bilish;
- Respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini baholash va tahlil qilish ko’nikmalarini shakllantirish;
- mintaqalarning iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish amaliyoti va bu o’rinda hududiy dasturlarning ahamiyatini yoritib berish;
- mintaqalar rivojlanishini modellashtirish va prognozlashtirishning nazariy asoslarini o’rganish;
- O’zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishga oid ilmiy - uslubiy yondashuvlarini o’rganish.

Har bir mavzu yakunida axborot va pedagogik texnologiyalari keltirilgan va ularni qo’llash yuzasidan aniq tavsiyalar mazkur fandan ishlab chiqilgan o’quv-uslubiy majmua (O`UM)da bayon etilgan.

1.2. Fanni o’zlashtirgan talabning malakaviy darajasi

“Mintaqaviy iqtisodiyot” o’quv fanini o’zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

1. Mintaqaviy iqtisodiyot fanini kelib chiqishi, hududiy rivojlanish nazariyasi, mintaqqa iqtisodiyotini shakllantirish qonuniyatlari va hududiy omillarini bilish zarur. Respublika ijtimoiy-iqtisodiy faoliyatining hududiy jihatlarni baholash, modellashtirish va prognozlashtirishga oid nazariy ko’nikmalarga ega bo’ladi.

2. Milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mintaqalarda ishlab chiqarishni joylashtirishning asosiy omillari va qonuniyatlarini bilish, mintaqalarda innovatsion ishlab chiqarish nazariyasini o'rganish, ishlab chiqarishni hududiy tashkil etishning mohiyatini va shakllarini ochib berish, hududiy klasterlarni shakllantirish yo'nalishlarini bilib oladi.

3. Bo'lajak iqtisodchi uchun iqtisodiy rayonlashtirishning asosiy vazifalarini o'rganish, mintaqaviy ixtisoslashuv va uning samaradorligini baholash, milliy iqtisodiyotning hududiy muvozanatligini tahminlashda iqtisodiy rayonlar va erkin iqtisodiy zonalarining o'rnini baholash ko'nikmalari hosil bo'ladi.

4. Moliya yo'nalishidagi iqtisodiy sohalarida tahlil olayotgan talabalar mintaqalarda byudjet munosabatlari va uni tartibga solish mexanizmini, mintaqaning byudjet-soliq tizimi, mahalliy byudjetni shakllantirish vazifalarini bilib oladilar. Shuningdek, mintaqaning moliyaviy tahminoti va salohiyatini baholash ko'rsatkichlari, hududiy investitsiya loyihalarini moliyalashtirish haqidagi tasavvur va malakaga ega bo'ladi.

1.3. Fanning o'quv rejasidagi fanlar bilan bog'liqligi

Mazkur fanni o'rganish uchun bakalavr-iqtisodchi davlat ta'lim standartlarida ko'zda tutilgan iqtisodiy fanlar bilan bevosita aloqada bo'ladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan iqtisodiy nazariya, makroiqtisodiyot, milliy va jahon iqtisodiyoti, iqtisodiy geografiya, menejment va marketing, boshqaruv hisobi, oliy matematika, matematik dasturlashtirish fanlaridan yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

1.4. Fanni o'qitishda qo'llaniladigan yangi pedagogik texnologiyalar va ularning mazmun-mohiyati

«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanining **ma'ruza mashg'ulotlarida** ma'lumotlarni ko'rgazmali taqdim etish usullari va vositalari:

insert jadvali:

- mustaqil o'qish, ma'ruza tinglash jarayonida olinadigan ma'lumotlarni yaxlit bir tizimga keltirishga imkoniyat yaratadi.

- oldindan olingan ma'lumotni yangisi bilan o'zaro bog'lash qobiliyatini shakllantirishga imkon beradi.

Klaster (Klaster - tutam, bog'lash):

Ma'lumot xaritasini tuzish va vositasi-barcha fikr konstitutsiyasini fokuslash va aniqlash uchun asosiy omil atrofida g'oyalarni yig'ish.

BBB jadvali:

Bilaman, Bilishni xoxlayman, Bildim

- matn (mavzu, bo'lim) bo'yicha tadqiqot ishlari olib borish imkonini beradi;
- tizimli mulohaza kilish, tarkibga ajratish ko'nikmalarini beradi.

«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanining **amaliyot mashg'ulotlarida** muammoni jamoali tarzda hal etishning usullari va vositalari:

Aqliy hujum:

Bu uslubda qo'yilgan savol, maummo, masalani butun guruh bilan birgalikda muhokama qilinadi. U talabalarni o'quv jarayonida mashg'ulotlar faol qatnashishlarini topish va bayon qilish chog'ida boshqalarni ham fikrini jalb qilish, o'z fikrlarini aytishga yo'naltiruvchi metoddir.

Bahs:

O'z fikrini ifoda etishni xoxlovchilar orasida biron bir munozarali masalani muhokama qilish, haqiqatni aniqlash va to'g'ri qarorni qabul qilish.

Muzokaralar:

Eshitish aniq tashkil etilgan ikki tomon fikrlari almashinuvi.

Talabalarga ushbu fanni o'zlashtirishda mavjud o'quv adabiyotlaridan, elektron darslik, testlar majmuasi va boshqa manbalardan foydalanish tavsiya etiladi.

5230200 –Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishida
«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanidan o'tiladigan mavzular va ular bo'yicha mashg'ulot
turlariga ajratilagan soatlar hajmining taqsimoti

№	Mavzular nomi	Jami	shundan		
			Ma'ruza	Amaliy	Mustaqil ta'lim
1.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining mohiyati va vazifalari.	12	4	2	6
2.	Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni joylashtirish va uni hududiy tashkil qilishning ilmiy-uslubiy asoslari.	12	4	2	6
3.	O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlashtirish asoslari.	12	4	2	6
4.	O'tish davrida respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari va ularning iqtisodiy reytingini baholash.	12	4	2	6
5.	Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiy asoslari.	12	4	2	6
6.	Mintaqalarning moliyaviy resurslari va byudjet munosabatlari.	12	4	2	6
7	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli.	12	4	2	6
8	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari va ularni ishlab chiqishning metodologik asoslari.	12	4	2	6
9	O'rta va uzoq muddatda respublika hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish masalalari.	16	6	4	6
Jami:		112	38	20	54

5230800 – Soliqlar va soliqqa tortish yo'nalishida
«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanidan o'tiladigan mavzular va ular bo'yicha mashg'ulot
turlariga ajratilgan soatlar hajmining taqsimoti

№	Mavzular nomi	Jami	shundan		
			Ma'ruza	Amaliy	Mustaqil ta'lim
1.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining mohiyati va vazifalari.	8	2	2	4
2.	Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni joylashtirish va uni hududiy tashkil qilishning ilmiy-uslubiy asoslari.	8	2	2	4
3.	O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlashtirish asoslari.	8	2	2	4
4.	O'tish davrida respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari va ularning iqtisodiy reytingini baholash.	8	2	2	4
5.	Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiy asoslari.	8	2	2	4
6.	Mintaqalarning moliyaviy resurslari va byudjet munosabatlari.	8	2	2	4
7	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli.	8	2	2	4
8	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari va ularni ishlab chiqishning metodologik asoslari.	8	2	2	4
9	O'rta va uzoq muddatda respublika hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish masalalari.	8	4	2	2
Jami:		72	20	18	34

2. O`QUV MATERIALLARI MAZMUNI

2.1. MA`RUZA MASHG`ULOTLARI

2.1.1. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari (2 soat)

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining predmeti, vazifalari va tadqiqot metodlari. Uning shakllanish davri va boshqa fanlar bilan aloqasi. XIX-XX asrlarda mintaqaviy tadqiqotlar maktabi va faning bugungi kundagi rivojlanish yo`nalishlari. Mintaqaviy rivojlanish nazariyasi va uning maqsadi. Mintaqa iqtisodiyotini shakllantirish qonuniyatlari hamda uning asosiy jihatlari. “Mintaqa”, “Rayon”, “Hududiy sistema” va “Mintaqaviy xo`jalik” tushunchalari. Mintaqada iqtisodiy faoliyat. Mintaqaviy siyosat asoslari. Davlat mintaqaviy siyosatining asosiy yo`nalishlari va uni amalga oshirish metodlari.

Qo`llaniladigan ta`lim texnologiyalari: klaster, taqdimot, vizualizatsiya.

[A1,A3,A4,A5,A6,K7,K8, K9,K13]

2.1.2. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni joylashtirish va uni hududiy tashkil qilishning ilmiy-uslubiy asoslari (2 soat)

Ishlab chiqarishni joylashtirishning asosiy omillari va qonuniyatlari. Ishlab chiqarishni joylashtirishning klassik g`oyalari. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish tamoyillari. Mintaqalarda innovatsion ishlab chiqarishni joylashtirish nazariyasi va innovatsiyaning diffuziyasi. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil qilishning mohiyati va asosiy shakllari. Hududiy ishlab chiqarish majmualarining mohiyati va turlari. Hududiy klasterlar tushunchasi.

Qo`llaniladigan ta`lim texnologiyalari: taqdimot, vizualizatsiya, BBB jadvali

[A1,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K13]

2.1.3. O`zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlashtirish asoslari (2 soat)

Iqtisodiy rayonlashtirish nazariyasi, uni tashkil etishning asosiy tamoyillari va vazifalari. Hududiy mehnat taqsimoti, uning bosqichlari. Mintaqaviy ixtisoslashuv va uning samaradorligi, mintaqaning tarmoq ixtisoslashuvini aniqlash metodlari. Iqtisodiy rayonlar tushunchasi. O`zbekistonni iqtisodiy rayonlashtirish. Mamlakatning mahmuriy-hududiy tuzilishi va iqtisodiy rayonlari o`rtasidagi aloqadorlik. Milliy iqtisodiyotning hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlar.

Qo`llaniladigan ta`lim texnologiyalari: taqdimot, vizualizatsiya, insert jadvali, klaster.

[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9]

2.1.4. O'tish davrida respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari va ularning iqtisodiy reytingini baholash (2 soat)

Mintaqaviy diagnostika. Mintaqaviy rivojlanishning asosiy ko'rsatkichlari, mintaqa iqtisodiyotini tahlil qilishning statistik bazasi va asosiy indikatorlari. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini baholash va tahlil qilishning kontseptual asoslari. Hududlarning iqtisodiy reytingini baholash uslubiyoti. Mintaqaning ijtimoiy rivojlanish darajasini aniqlovchi ko'rsatkichlar. Mintaqaviy differentsiatsiya ko'rsatkichlari. Mintaqaviy takror ishlab chiqarish jarayoni va uni tahlil qilish metodlari. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dinamikasi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: taqdimot, vizualizatsiya, blits-so'rov, BBB jadvali

[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K13]

2.1.5. Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiy asoslari (2 soat)

Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uning tasnifi. Mintaqa salohiyatidan foydalanish samadorligi va uning tarkibiy elementlari. Mintaqada iqtisodiy o'sish omillari. Iqtisodiy salohiyat va uning tarkibi. Respublika hududlarining tabiiy-iqtisodiy salohiyatini baholash metodlari. O'zbekiston hududlarining tabiiy sharoiti va qazilma boyliklariga baho berish. Mintaqa rivojlanishining resurs bazasi va uni shakllantirish masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: taqdimot, blits-so'rov, insert jadvali

[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9]

2.1.6. Mintaqalarning moliyaviy resurslari va byudjet munosabatlari (2 soat)

Mintaqalarda byudjet munosabatlarning mohiyati va uni tartibga solish mexanizmi. Mintaqaning byudjet-soliq tizimi. Mahalliy byudjet tizimining vazifalari va uni shakllantirish tamoyillari. Mintaqa rivojlanishida mahalliy byudjetning roli. Mintaqada moliya tizimi va uning vazifalari. Moliya tizimida A.Laffer nazariyasi. Mintaqaning moliyaviy tahminotining mazmuni va uni baholash ko'rsatkichlari. Mintaqaning investitsion-innovatsion salohiyati va moliyaviy imkoniyatlari. Mahalliy o'z-o'zini boshqarishning moliyaviy-iqtisodiy asoslari. Mahalliy moliya tushunchasining mohiyati.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: taqdimot, blits-so'rov, BBB jadvali

[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K12,K13]

2.1.7. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli (2 soat)

Mintaqalar rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishning metodlari va asosiy vositalari. Mintaqada iqtisodiy islohotlarni olib borishni monitoring qilish. Mintaqaviy boshqaruv va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish muammolarni hal etish metodlari. Mintaqaning iqtisodiy rivojlanishini boshqarish instrumentlari. Mintaqaviy

marketing. Mintaqaviy rivojlanishni strategik rejalashtirish nazariyasi, uning mohiyati va bosqichlari. Strategik rejalashtirishning xususiyatlari, obyekti va tamoyillari. Hududiy dasturlar, ularning tasniflanishi va tarkibiy tuzilishi. O'zbekistonda hududiy dasturlarni ishlab chiqish amaliyoti.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: taqdimot, vizualizatsiya, insert jadvali, klaster.

[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K12, K13, K15]

2.1.8. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari va ularni ishlab chiqishning metodologik asoslari (2 soat)

Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyasining tarkibiy qismlari. Jahon tajribasida strategiyalarni ishlab chiqishni tashkil etish va uning vazifalari. Strategiyani ishlab chiqish maqsadlari va uning tashkiliy tuzilmasi. Strategiyani ishlab chiqishning tarkibiy elementlari va asosiy bosqichlari. Strategik tahlil qilish, uning vazifalari va tarkibiy tuzilishi. SWOT – tahlili. Mintaqalarni rivojlantirishda strategik maqsadni ishlab chiqish. Mintaqalar strategiyasining bajarilishini baholash va monitoringini tashkil etish. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: vizualizatsiya, blits-so'rov, BBB jadvali

[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K11, K12, K13, K14]

2.1.9. O'rta va uzoq muddatda respublika hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish masalalari (4 soat)

Mintaqaviy rivojlanishni prognozlashtirish, uning mazmuni va maqsadi. Prognozlashtirishning kontseptual asoslari va U.Rostou nazariyasi. Mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirishning usulubiy yondashuvlari. Prognozlashtirishning axborot-statistik bazasi. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini modellashtirish masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: taqdimot, klaster, insert jadvali

[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K11, K12]

2.2. AMALIY MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH BO'YICHA KO'RSATMALAR

2.2.1. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari (2 soat)

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining predmeti, vazifalari va tadqiqot metodlari. Uning shakllanish davri va boshqa fanlar bilan aloqasi. XIX-XX asrlarda mintaqaviy tadqiqotlar maktabi va faning bugungi kundagi rivojlanish yo'nalishlari. Mintaqaviy rivojlanish nazariyasi va uning maqsadi. Mintaqa iqtisodiyotini shakllantirish qonuniyatlari hamda uning asosiy jihatlari. Fanning hozirgi davrdagi vazifalari. Milliy iqtisodiyotning xududiy jihatlari. Iqtisodiy xavfsizlikni mintaqaviy xususiyatlari. “Mintaqa”, “Rayon”, “Hududiy sistema” va “Mintaqaviy xo'jalik” tushunchalari. Mintaqada iqtisodiy faoliyat. Mintaqaviy siyosat asoslari. Davlat mintaqaviy siyosatining asosiy yo'nalishlari va uni amalga oshirish metodlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: savol-javob, guruhli fikrlash, blits-so'rov

[A1,A3,A4,A5,A6,K7,K8, K9,K13]

2.2.2. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni joylashtirishning hududiy omillarini baholash (2 soat)

Ishlab chiqarishni joylashtirishning asosiy omillari va qonuniyatlari. Ishlab chiqarishni joylashtirishning klassik g'oyalari. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish tamoyillari. Mintaqalarda innovatsion ishlab chiqarishni joylashtirish nazariyasi va innovatsiyaning diffuziyasi. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil qilishning mohiyati va asosiy shakllari. Hududiy ishlab chiqarish majmualarining mohiyati va turlari. Hududiy klasterlar tushunchasi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: blits-so'rov, davra suhbat, bahs

[A1,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K13]

2.2.3. O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlarning tasnifi (2 soat)

Iqtisodiy rayonlashtirish nazariyasi, uni tashkil etishning asosiy tamoyillari va vazifalari. Hududiy mehnat taqsimoti, uning bosqichlari. Mintaqaviy ixtisoslashuv va uning samaradorligi, mintaqaning tarmoq ixtisoslashuvini aniqlash metodlari. Iqtisodiy rayonlar tushunchasi. O'zbekistonni iqtisodiy rayonlashtirish. Mamlakatning ma'muriy– hududiy tuzilishi va iqtisodiy rayonlari o'rtasidagi aloqadorlik. Milliy iqtisodiyotning hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlar. Iqtisodiyotning rivojlanishini hududiy muvozanatligini ta'minlashda iqtisodiy rayonlarning o'rni baholash.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: klaster, blits-so'rov

[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9]

2.2.4. Respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini strategik tahlil qilish (2 soat)

Mintaqaviy rivojlanishning asosiy ko'rsatkichlari, mintaqa iqtisodiyotini tahlil qilishning statistik bazasi va asosiy indikatorlari. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini baholash va tahlil qilishning kontseptual asoslari. Hududlarning iqtisodiy reytingini baholash uslubiyoti. Mintaqaning ijtimoiy rivojlanish darajasini aniqlovchi ko'rsatkichlar. Mintaqaviy differentsiatsiya ko'rsatkichlari. Mintaqaviy diagnostika. Mintaqaviy takror ishlab chiqarish jarayoni va uni tahlil qilish metodlari. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dinamikasi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: esse, iqtisodiy tahlil, davra suhbat
[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K13]

2.2.5. Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyatini baholash usullari (2 soat)

Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uning tasnifi. Mintaqa salohiyatidan foydalanish samadorligi va uning tarkibiy elementlari. Mintaqada iqtisodiy o'sish omillari. Iqtisodiy salohiyat va uning tarkibi. Respublika hududlarining tabiiy-iqtisodiy salohiyatini baholash metodlari. O'zbekiston hududlarining tabiiy sharoiti va qazilma boyliklariga baho berish. Mintaqa rivojlanishining resurs bazasi va uni shakllantirish masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: esse, guruhli fikrlash, klaster
[A1,A2,A3,A4,A5,A6,K7,K8,K9]

2.2.6. Mintaqalarda byudjet munosabatlarini takomillashtirish (2 soat)

Mintaqalarda byudjet munosabatlarining mohiyati va uni tartibga solish mexanizmi. Mintaqaning byudjet-soliq tizimi. Mahalliy byudjet tizimining vazifalari va uni shakllantirish tamoyillari. Mintaqa rivojlanishida mahalliy byudjetning roli. Mintaqada moliya tizimi va uning vazifalari. Moliya tizimida A.Laffer nazariyasi. Mintaqaning moliyaviy ta'minotining mazmuni va uni baholash ko'rsatkichlari. Mintaqaning investitsion-innovatsion salohiyati va moliyaviy imkoniyatlari. Mahalliy o'z-o'zini boshqarishning moliyaviy-iqtisodiy asoslari. Mahalliy moliya tushunchasining mohiyati. Davlat va munitsipal moliyaviy resurslar. O'zbekiston Respublikasining mintaqalar byudjeti. Mahalliy byudjetlar. Mintaqalar va mahalliy byudjetda soliq daromadlari. Mintaqaviy moliya siyosati.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: esse, davra suhbat, blits-so'rov
[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K12,K13]

2.2.7. Respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish metodlari (2 soat)

Mintaqalar rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishning metodlari va asosiy vositalari. Mintaqada iqtisodiy islohotlarni olib borishni monitoring qilish. Mintaqaviy boshqaruv va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish muammolarni hal etish metodlari. Mintaqaning iqtisodiy rivojlanishini boshqarish instrumentlari. Mintaqaviy marketing. Mintaqaviy rivojlanishni strategik rejalashtirish nazariyasi, uning mohiyati va bosqichlari. Strategik rejalashtirishning xususiyatlari, ob'ekti va tamoyillari. Hududiy dasturlar, ularning tasniflanishi va tarkibiy tuzilishi. O'zbekistonda hududiy dasturlarni ishlab chiqish amaliyoti.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: blits-so'rov, guruhli fikrlash, esse
[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K12, K13, K15]

2.2.8. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalarini va dasturlarini ishlab chiqish (2 soat)

Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasining tarkibiy qismlari. Jahon tajribasida strategiyalarni ishlab chiqishni tashkil etish va uning vazifalari. Strategiyani ishlab chiqish maqsadlari va uning tashkiliy tuzilmasi. Strategiyani ishlab chiqishning tarkibiy elementlari va asosiy bosqichlari. Strategik tahlil qilish, uning vazifalari va tarkibiy tuzilishi. SWOT – tahlili. Mintaqalarni rivojlantirishda strategik maqsadni ishlab chiqish. Mintaqalar strategiyasining bajarilishini baholash va monitoringini tashkil etish. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari va umumiy kontsepsiyasi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: esse, davra suhbat
[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K11, K12, K13, K14]

2.2.9. O'rta va uzoq muddatda mintaqalarda iqtisodiy o'sishni prognozlashtirish va modellashtirish (2 soat)

Mintaqaviy rivojlanishni prognozlashtirish, uning mazmuni va maqsadi. Prognozlashtirishning kontseptual asoslari va U.Rostou nazariyasi. Mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirishning usulubiy yondashuvlari. Prognozlashtirishning axborot-statistik bazasi. Prognoz-reja xujjatlarini ishlab chiqish bosqichlari. Prognozlashtirishning dasturiy chora-tadbirlari. Respublika hududlarning asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlarini prognozlashtirish masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: blits-so'rov, guruhli fikrlash, komp'yuter dasturlarida modellashtirish (E`views dasturi)
[A3,A5,A6,K7,K8,K9, K10, K11, K12]

3.1. MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING SHAKLI VA MAZMUNI

Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari quyidagilar hisoblanadi: konkret mavzu bo'yicha ma'ruza tayyorlash, ma'lumotlarni jadvallarda aks ettirish, ko'rsatkichlar tizimidan foydalanish, diagramma, grafik va slaydlar ko'rinishida ko'rsatmali qurollarda aks ettirishdan iboratdir. Mustaqil ish bajariladigan mavzular bo'yicha savolnomalar tuzish, savollarga foydalanishga tavsiya etilgan adabiyotlardan foydalangan holda yozma tarzda javob berish, qonun, qaror, me'yoriy hujjatlardan foydalanish va mavzu bo'yicha muammoli masalalarni hal qilish yo'llarini bayon qilishdan iboratdir.

«Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bo'yicha mustaqil ta'limning mazmuni

Fan bo'yicha mazmuni	Mustaqil ta'limga oid bo'lim va mavzular	Mustaqil ta'limga oid topshiriq va tavsiyalar	Bajarilish muddatlari
1. "Mintaqaviy iqtisodiyot" fanining mohiyati va vazifalari	Fanning mohiyati, maqsad va vazifalari	Konspekt	Amaliy mashg'ulot darsigacha
2. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarishni joylashtirishning hududiy omillarini baholash	Ishlab chiqarishni joylashtirish omillarini baholash	Tahlil	Amaliy mashg'ulot davomida
3. O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlarning tasnifi	Iqtisodiy mintaqalar reytingi	Tahlil	Amaliy mashg'ulot davomida
4. O'tish davrida respublika hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari va ularning iqtisodiy reytingini baholash	Mintaqalarning iqtisodiy ko'rsatkichlarini baholash	Mustaqil ish	Amaliy mashg'ulot davomida
5. Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiy asoslari	Iqtisodiy salohiyatni baholash	Loyiha ishi tayyorlash	Amaliy mashg'ulot davomida
6. Mintaqalarning moliyaviy resurslari va byudjet munosabatlari	Mintaqaviy moliya salohiyati	Konspekt	Amaliy mashg'ulot davomida
7. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli	Jahon tajribasida mintaqalar rivojlanishini tartibga solish	Konspekt	Mavzu jarayonida
8. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari va ularni ishlab chiqishning metodologik asoslari	Mintaqalar rivojlanishining SWOT-strategik tahlili	Mustaqil ish	Mavzu yakunida
9. O'rta va uzoq muddatda respublika hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish masalalari	Mintaqa rivojlanishni modellashtirish va prognozlashtirish	Mustaqil ish	Oraliq baholashda

3.2. KURS ISHLARI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

(rejalashtirilmagan)

4. REYTING BAHOLASH TIZIMI

4.1. Reyting nazorati jadvali

5230200 – Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishida mazkur fan bo'yicha II semestrda reytinq nazorati jadvali

Рейтинг нazorati турлари	Семестр haftalari																		Аттестация	Ballar	Saralash ballari
	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40			
ЖН	0-4			0-4			0-4			0-4			0-4			0-3				0-23	39
ОН	0-23						0-24							0-47							
∑ (ЖН+ОН)	0-70																			0-70	
ЯН																			0-30	0-30	0
Жами	0-70																		0-30	0-100	55

Izoh: Semestr haftalari soni ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik) ning o'quv rejasi va o'quv jarayoni grafigiga muvofiq belgilanadi va farqlanishi mumkin.

5230800 – Soliqlar va soliqqa tortish yo'nalishida mazkur fan bo'yicha II semestrda reytinq nazorati jadvali

Reytinq nazorati turlari	Semestr haftalari																		Attestatsiya	Ballar	Saralash ballari
	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40			
JN	0-5			0-6			0-6			0-6			0-6			0-6				0-35	39
ON	0-17						0-18							0-35							
∑ (JN+ON)	0-70																			0-70	
YaN																			0-30	0-30	0
Jami	0-70																		0-30	0-100	55

Izoh: Semestr haftalari soni ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik) ning o'quv rejasi va o'quv jarayoni grafigiga muvofiq belgilanadi va farqlanishi mumkin.

4.2. JN bo'yicha baholash mezonlari

JNda amaliy mashg'ulotlar o'zlashtirilishi bo'yicha yuqoridagi jadvalda keltirilgan semestr haftalari kesimida har bir mashg'ulotda talabani o'zlashtirishiga mos ravishda mezon asosida 0-2 (yoki har hafta bo'yicha 0-4) ballgacha jami 0-23 ballgacha jamlanishi belgilangan.

4.3. ON bo'yicha baholash mezonlari

ON ma'ruza mashg'ulotlari materiallari asosida bir semestr davomi 2 marta o'tkaziladi. ON bo'yicha talaba jami 0-47 (har birida 0-23 /0-24) ballgacha jamlashi mumkin.

Fanning o'qitilgan mavzulari bo'yicha o'zlashtirish nazorati turli shakllarda o'tkazilishi mumkin. Mazkur fandan ON test sinovi shaklida o'tkazilganda testlar soni va ularga mos ravishdagi mezon 0-23 /0-24 ball kesimida kafedra tomonidan alohida belgilanadi.

4.4. JN+ON bo'yicha reyting ballarini umumlashtirish mezonlari

Mazkur fan bo'yicha $\sum(JN+ON)$ 0-70 gacha bo'lgan reyting ballarini quyidagi mezonlarga muvofiq umumlashtirilishi belgilangan:

Baholash mezonlari	Reyting Ballari		\sum (JN+ON)
	JN	ON	
Mintaqaviy iqtisodiyot fani mashg'ulotlari mavzulari bo'yicha har tomonlama chuqur va mukammal bilimga ega. Nazariy va amaliy mashg'ulotlarda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha xulosa va qaror qabul qila oladi, mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo'llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	20-23	45-47	60-70
Fan mashg'ulotlari mavzulari bo'yicha to'la bilimga ega. Mashg'ulotlarda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo'llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	25-29	25-29	50-69
Fan mashg'ulotlari mavzulari bo'yicha koniqlik bilimga ega. Amaliy mashg'ulotda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	20(19)- 24	20-24	39-49
Fan mashg'ulotlari mavzulari bo'yicha koniqliksiz bilimga ega. Amaliy mashg'ulotda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar yuzasidan aniq tasavvurga ega emas, bilmaydi.	0-19	0-19	0-38

4.5. YaN ni baholash mezonlari

YaN "Yozma ish" yoki "Test sinovi" shaklida (0-30) ballgacha belgilan mezon asosida yoki majmual shaklda Yozma ish + test sinovi shaklida (6/24) ballik tizim asosida o'tkaziladi.

4.6. Talabalarining fanni o'zlashtirish ko'rsatkichlarini aniqlash mezonlari

Talabalarining fan bo'yicha bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish 0-100 ballik reyting tizimi asosida quyidagi mezonlarga muvofiq amalga oshiriladi:

Talabalarining fanni o'zlashtirishini nazorat qilish mezonlari	Ballar
Mintaqaviy iqtisodiyot fani mashg'ulotlari jami mavzulari bo'yicha har tomonlama chuqur va mukammal bilimga ega. Nazariy va amaliy mashg'ulotlarda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha xulosa va qaror qabul qila oladi, mustaqil	86-100

mushohada yurita oladi, amalda qo'llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	
Fan mashg'ulotlari jami mavzulari bo'yicha to'la bilimga ega. Mashg'ulotlarda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo'llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	71-85
Fan mashg'ulotlari jami mavzulari bo'yicha koniqarli bilimga ega. Amaliy mashg'ulotda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar bo'yicha mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	55-70
Fan mashg'ulotlari jami mavzulari bo'yicha koniqarsiz bilimga ega. Amaliy mashg'ulotda «Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bilan bog'liq masalalar yuzasidan aniq tasavvurga ega emas, bilmaydi.	0-54

5. DASTURNING INFORMATSION – KOMMUNIKATSION VA USLUBIY TA`MINOTI

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llanilishi nazarda tutilgan.

- ma'ruzalarda fan namunaviy dasturida ko'zda tutilgan har bir mavzuni vizual tasavvur orqali o'qitilishini ta'minlovchi demonstratsion uskunalari va o'quv ko'rgazmali qurollar to'plamidan foydalanish;

- “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining nazariy asoslari bo'limiga oid ma'ruza darslarida zamonaviy kompg'yuter texnologiyalari yordamida prezentatsion va elektron-didaktik texnologiyalaridan foydalanish;

- “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining amaliy mashg'ulotlarida aqliy hujum, guruhli fikrlash pedagogik texnologiyalarini qo'llash;

- “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining amaliy mashg'ulotlarida, shuningdek, guruhlar musobaqalari, guruhli fikrlash pedagogik texnologiyalarini qo'llash nazarda tutiladi.

5.1. Asosiy adabiyotlar:

1. O'zbekiston hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi / A.Soliev, M.Nazarov, Sh.Qurbonov; O'zMU. – T.; MUMTOZ SO'Z, 2010. 348 b.
2. Белокрылова О.С., Киселева Н.Н., Хубулова В.В. Региональная экономика и управление. Учебное пособие. – М.: Альфа-М, ИНФРА-М, 2011. – 240 с.
3. Вавилова Е.В. Экономическая география и регионалистика. Учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2011. – 224 с.
4. Видяпина В.И., Степанова М.В. Региональная экономика. Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2010. – 666 с.
5. Андреев А.В. и др. Региональная экономика. Учебник. – СПб.: ПИТЕР, 2012. – 464 с.

5.2. Qo'shimcha adabiyotlar:

6. Ермошина Г.П., Поздняков В.Я. Региональная экономика. Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 576 с.
7. Игнатов В.Г., Бутов В.И. Регионоведение (экономика и управление). Учебное пособие. 3-е издание, перераб.и.доп. – М.: МарТ, 2009. – 528 с.
8. Морозова Т.Г.и др. Региональная экономика. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 527 с.
9. Назаров Ш.Х., Сайдахмедов Х.М., Рафиев А.А. и др. Научно-методические основы формирования стратегии социально-экономического развития регионов на долгосрочную перспективу. Коллективная монография / Под ред. А.Садыков А.М. – Т., 2012. – 213 с.
10. Назаров Ш.Х. и др. Стратегия социально-экономического развития Андижанской области на долгосрочную перспективу. Коллективная монография // Под ред. А.Садыков А.М. – Т., 2012. – 199 с.
11. Региональная экономика: учебник для студентов вузов. – 4-е изд., перераб. и доп / Под редакцией профессора Т.Г. Морозовой. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 527 с.
12. Садыков А. М. Основы регионального развития: теория, методология, практика. Монография. – Т.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2005.-280 с.
13. Современные подходы и практика разработки, реализации и стратегических планов/ Материалы семинара-тренинга. –Т., ИПМИ, 2011.– 34 с.
14. Солиев А.С., Ахмедов Э ва бошқалар. Минтақавий иқтисодиёт. Ўқув кўлланма. – Т.: Университет, 2003. – 304 б.
15. Территориальное планирование: новые функции, опыт, проблемы, решения: Сб.ст./ Под ред. А.И.Чистобаева. – СПб.: Изд-во “С.-Петербур.ун-та”, 2009. – 189 с.
16. Региональная экономика: теория и практика. Научно – практический и аналитический журнал. – Москва, 2010-2013
17. Internet saytlari:
 - www.ziyonet.uz
 - www.lex.uz
 - www.tfi.uz
 - www.ifmr.uz
 - www.gov.uz

